

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

6^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 19 Μαΐου 2021 με την εξής σύνθεση: Ειρήνη Αφιοκάρδου, Πρόεδρος, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή (Εισηγήτρια, δυνάμει της με αριθμ. 1223/2021 Πράξης της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου) και Μαργαρίτα Κανάβα, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 9-04-2021 Προδικαστική Προσφυγή, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 740/9-04-2021 του οικονομικού φορέα .... (εφεξής «προσφεύγων»), που κατοικεί στην ... (..., Τ.Κ. ...).

Κατά της εταιρείας ... (εφεξής «αναθέτων φορέας»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται, και κατά της υπ' αριθμ. 3516/31-03-2021 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου του αναθέτοντος φορέα.

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση στο σκέλος της που αφορά την απόρριψη της τεχνικής της προσφοράς του.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 2.440,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 08-04-2021 πληρωμή στην Τράπεζα ALPHA BANK και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης), το οποίο έχει υπολογιστεί βάσει της προϋπολογισθείσας αξίας χωρίς Φ.Π.Α. της σύμβασης ποσού 488.000,00 ευρώ.

Αριθμός απόφασης: 960/2021

2. Επειδή, με τη με αριθ. ... διακήρυξη, η οποία δημοσιεύθηκε στη σελίδα της αναθέτουσας αρχής στις 19-11-2020 (<http://eprocurement...>), η .... κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν προσφορές για την «Προμήθεια Ασβεστόλιθου για το Σύστημα Αποθείωσης της Μονάδας IV της ...», συνολικής προϋπολογισθείσας αξίας χωρίς ΦΠΑ 488.000, 00 ευρώ. Ως κριτήριο αξιολόγησης των προσφορών ορίστηκε το χαμηλότερο συνολικό τίμημα που θα προκύψει μετά την πρόσθεση της προσφερόμενης τιμής μονάδας.

3.Επειδή, σύμφωνα με το Ν.4533/2018 (άρθρο 1) : «Προς εκπλήρωση των από 19 Ιανουαρίου 2018 δεσμεύσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη λήψη διαρθρωτικών μέτρων, σχετικά με την πρόσβαση στο λιγνίτη στο πλαίσιο της υπόθεσης ..., μέσω της αποεπένδυσης σχετικών περιουσιακών στοιχείων και δραστηριοτήτων της ....., συνιστώνται, σύμφωνα με τους όρους του παρόντος νόμου, δύο (2) νέες από απόψεως στοιχείων ενεργητικού, παθητικού και ανθρώπινου δυναμικού, ανώνυμες εταιρείες με μοναδικό μέτοχο τη .... και με κύριο σκοπό την εξόρυξη λιγνίτη και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση λιγνίτη [...] 2. Η αποεπένδυση πραγματοποιείται με απόσχιση και εισφορά από τη ... του παρακάτω περιγραφόμενου λιγνιτικού ηλεκτροπαραγωγικού δυναμικού της .... μετά των δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης της ... επί ορισμένων με τον παρόντα νόμο κοιτασμάτων λιγνίτη, καθώς και λοιπών συναφών στοιχείων ενεργητικού, παθητικού και ανθρώπινου δυναμικού ως ξεχωριστών κλάδων σε καθεμία από τις δύο νέες εταιρείες, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και ολοκληρώνεται με τη μεταβίβαση του συνόλου των μετοχών εκδόσεως των νέων εταιρειών σε προτιμητέους επενδυτές που θα αναδειχθούν στο πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 3. Ειδικότερα [...] και στη δεύτερη εταιρεία εισφέρει ως κλάδο τα περιουσιακά στοιχεία, δικαιώματα και υποχρεώσεις που αφορούν στη λιγνιτική ηλεκτροπαραγωγική δραστηριότητα της στην περιοχή της ..., όπως ειδικότερα ορίζονται στον παρόντα νόμο [...]

4.Επειδή, σε εφαρμογή του Ν. 4533/2018, την 30.06.2018 η Μητρική Εταιρεία (...) ολοκλήρωσε την απόσχιση των δύο κλάδων λιγνιτικού ηλεκτροπαραγωγικού δυναμικού ... και ... και την εισφορά τους σε δύο νέες

Αριθμός απόφασης: 960/2021

100% θυγατρικές εταιρείες με την επωνυμία «...» και «...», αντίστοιχα. Την 30/06/2018 καταχωρίσθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), με ΚΑΚ ..., η υπ' αριθ. αριθ. 10805/18-29/06/2018 Απόφαση της Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. ... (ΑΔΑ : ...), με την οποία: 1. Παρασχέθηκε άδεια σύστασης της Α.Ε. με την επωνυμία ... με δ.τ. ..., και αριθμό ΓΕΜΗ 1..., η οποία προήλθε από την εισφορά του αποσχισθέντος κλάδου λιγνιτικής ηλεκτροπαραγωγικής δραστηριότητας ..., της ... με δ.τ. ...ή .... και αρ. Γ.Ε.ΜΗ. ..., σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20, του Ν. 2166/93 (κατά παρέκκλιση της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 1), του Ν.4533/2018 και την από 23/05/2018 Έκθεση Διαπίστωσης της Λογιστικής Αξίας των περιουσιακών στοιχείων του αποσχιζόμενου κλάδου που συνέταξαν οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές ... & .... 2. Εγκρίθηκε το καταστατικό της εταιρείας όπως αυτό καταρτίστηκε με την με αριθμό ... συμβολαιογραφική πράξη της συμβολαιογράφου Αθηνών ...

5. Επειδή, η Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ (EEL 94), όπως έχει διορθωθεί (EEL 311/17.11.2016), ορίζει, στο άρθρο 1, ότι «1. Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κανόνες για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που πραγματοποιούνται από αναθέτοντες φορείς όσον αφορά τόσο τις συμβάσεις όσο και τους διαγωνισμούς μελετών, η αξία των οποίων εκτιμάται ότι δεν είναι μικρότερη των κατωτάτων ορίων που προβλέπονται στο άρθρο 15. 2. Διαδικασία σύναψης σύμβασης ή σύμβαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας είναι η απόκτηση από έναν ή περισσότερους αναθέτοντες φορείς έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, μέσω σύμβασης προμηθειών, έργων ή υπηρεσιών, από οικονομικούς φορείς που επιλέγονται από τους εν λόγω αναθέτοντες φορείς, εφόσον τα εν λόγω έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες προορίζονται για την εκτέλεση μιας εκ των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14. [...]», στο άρθρο 4, ότι «1, Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας “αναθέτοντες φορείς” είναι εκείνοι οι οποίοι: α) είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14 [...]», στο άρθρο 9, ότι «1. Όσον αφορά τον ηλεκτρισμό, η παρούσα οδηγία

Αριθμός απόφασης: 960/2021

εφαρμόζεται στις ακόλουθες δραστηριότητες: α) την παροχή ή λειτουργία σταθερών δικτύων που έχουν ως στόχο να παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες στον τομέα της παραγωγής, της μεταφοράς ή της διανομής ηλεκτρισμού, β) την τροφοδότηση των εν λόγω δικτύων με ηλεκτρισμό. [...]», στο άρθρο 15, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1829 της Επιτροπής (ΕΕ L 279), ότι «[Η] παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία, χωρίς τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), είναι ίση με ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια: α) 428.000 EUR για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και για τους διαγωνισμούς μελετών [...]», στο άρθρο 16, ότι «1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από τον αναθέτοντα φορέα, συμπεριλαμβανομένων τυχόν δικαιωμάτων προαίρεσης και τυχόν παρατάσεων των συμβάσεων, που αναφέρονται ρητά στα έγγραφα διαδικασίας σύναψης σύμβασης. [...] 9. Όταν μια πρόταση απόκτησης παρεμφερών προμηθειών μπορεί να οδηγήσει στην ανάθεση χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, [...] λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται με ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 15, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στην ανάθεση κάθε επιμέρους τμήματος [...]» και, στο άρθρο 107, ότι «Η Οδηγία 2004/17/ΕΚ καταργείται από τις 18.4.2016. Οι αναφορές στην καταργούμενη οδηγία θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας του Παραρτήματος XXI».

6.Επειδή, η Οδηγία 2014/25/ΕΕ μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τον ν. 4412/2016, (Α' 147/8.8.2016), ο οποίος, ορίζει, στο άρθρο 1 παρ. 1, ότι «Οι διατάξεις του παρόντος αποτελούν προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις: α) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουάριου 2014 [...], β) της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουάριου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων, που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση Οδηγίας

Αριθμός απόφασης: 960/2021

2004/17/EK και γ) της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 και της 92/13/EK του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 και τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ.». Το Βιβλίο II (άρθρα 222 έως 338) του νόμου 4412/2016 φέρει τον τίτλο «Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών πρώην Εξαιρούμενων Τομέων (Οδηγία 2014/25/ΕΕ)» και, μεταξύ άλλων, περιέχει, στα άρθρα 224, 229, 235 και 236 διατάξεις αντίστοιχες με τις προεκτεθείσες ρυθμίσεις των άρθρων 4, 9, 15 και 16 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ. Περαιτέρω, το Βιβλίο IV του ίδιου νόμου, που φέρει τον τίτλο «Έννομη προστασία κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων», ορίζει, στο άρθρο 345 παρ. 1, ότι «Οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 345 έως 374) εφαρμόζονται στις διαφορές που προκύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης συμβάσεων του παρόντος νόμου, καθώς και τροποποίησης αυτών, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ και ανεξάρτητα από τη φύση τους.», στο άρθρο 346, ότι «1. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με τα άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368. 2. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από απόφαση της ΑΕΠΠ επί της προδικαστικής προσφυγής του άρθρου 360, μπορεί να ασκήσει αίτηση για την αναστολή εκτέλεσης και αίτηση για την ακύρωση της απόφασής της ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 372.» και στο άρθρο 360, ότι «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής

Αριθμός απόφασης: 960/2021

κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής. 2. Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων του Τίτλου 3 κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων των αναθετουσών αρχών. 3. Δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διαδικασία της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων εκτός από την προδικαστική προσφυγή της παραγράφου 1».

7. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 1 και 9 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ και των αντίστοιχων διατάξεων των άρθρων 224 παρ. 1 και 229 παρ. 1 του ν. 4412/2016 η ... αποτελεί αναθέτοντα φορέα στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρισμού. Επιπλέον, η διενέργεια του επίμαχου διαγωνισμού τελεί σε άμεση σχέση με την άσκηση της ανωτέρω δραστηριότητας του αναθέτοντος φορέα («προμήθεια ασβεστόλιθου για το σύστημα αποθείωσης της μονάδας IV της ...»).

8. Επειδή, με τη με αριθμό 53/19-05-2020 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ... εγκρίθηκε Κανονισμός Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών της ... ο οποίος καθορίζει τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων πάσης φύσεως από τη ... (έργων, προμηθειών και υπηρεσιών) άνω και κάτω των χρηματικών ορίων των Οδηγιών 2014/24 και 2014/25 για τις δημόσιες συμβάσεις, από τις 13-05-2020, οπότε συγκροτήθηκε σε σώμα η νέα εμπλουτισμένη, κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 9 του 4643/2019. Πλην, όμως, από το πεδίο εφαρμογής του ρητώς εξαιρούνται οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις, όπως εν προκειμένω η ... («[...]1. Αντικείμενο του παρόντος Κανονισμού είναι ο καθορισμός, σύμφωνα με τις προβλέψεις της κείμενης ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας, όπως κάθε φορά ισχύουν για τη ΔΕΗ, και των γενικών αρχών δικαίου οι οποίες διέπουν τις διαδικασίες επιλογής, σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών μεταξύ της ... και ενός ή περισσότερων Οικονομικών Φορέων [...]2. Οι διατάξεις του παρόντος Κανονισμού δεν εφαρμόζονται: [...]γ. Στις συμβάσεις

Αριθμός απόφασης: 960/2021

έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, οι οποίες ανατίθενται σε συνδεδεμένες με τη ... επιχειρήσεις, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην Οδηγία 2014/25/ΕΕ, όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και στην ελληνική νομοθεσία[...].».

9.Επειδή, σύμφωνα με την Οδηγία 2014/25 Ε.Ε.: (αιτιολογική σκέψη 39) : «Πολλές αναθέτουσες αρχές οργανώνονται ως οικονομικός όμιλος ο οποίος μπορεί να περιλαμβάνει χωριστές επιχειρήσεις· συχνά εκάστη αυτών των επιχειρήσεων έχει εξειδικευμένο ρόλο στο γενικό πλαίσιο του οικονομικού ομίλου. Κρίνεται σκόπιμο να εξαιρεθούν ορισμένες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αγαθών και έργων που ανατίθενται σε συνδεδεμένη επιχείρηση η οποία έχει ως κύρια δραστηριότητα την παροχή τέτοιου είδους υπηρεσιών, αγαθών ή έργων στον όμιλο στον οποίο ανήκει και όχι την παροχή τους στην αγορά. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να εξαιρεθούν ορισμένες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αγαθών και έργων που ανατίθενται από αναθέτοντα φορέα σε κοινοπραξία που απαρτίζεται από μια σειρά αναθετόντων φορέων με σκοπό την εκτέλεση δραστηριοτήτων που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία και στην οποία συμμετέχει ο εν λόγω φορέας[...]», (άρθρο 29) : «Συμβάσεις που ανατίθενται σε συνδεδεμένη επιχείρηση. 1. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «συνδεδεμένη επιχείρηση» νοείται κάθε επιχείρηση της οποίας οι ετήσιοι λογαριασμοί έχουν ενοποιηθεί με τους λογαριασμούς του αναθέτοντος φορέα σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2013/34/ΕΕ. 2. Στην περίπτωση φορέων που δεν εμπίπτουν στην οδηγία 2013/34/ΕΕ, ως «συνδεδεμένη επιχείρηση» νοείται κάθε επιχείρηση η οποία: α) μπορεί να υπόκειται, άμεσα ή έμμεσα, σε δεσπίζουσα επιρροή του αναθέτοντος φορέα· β) μπορεί να ασκεί δεσπίζουσα επιρροή επί του αναθέτοντος φορέα· ή γ) υπόκειται, από κοινού με τον αναθέτοντα φορέα, στη δεσπίζουσα επιρροή άλλης επιχείρησης λόγω κυριότητας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, ο όρος «δεσπίζουσας επιρροής» έχει την ίδια έννοια με εκείνη του άρθρου 4 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο. 3. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 28 και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που ανατίθενται: α) από αναθέτοντα φορέα

Αριθμός απόφασης: 960/2021

σε συνδεδεμένη επιχείρηση· ή β) από κοινοπραξία, η οποία έχει συσταθεί αποκλειστικά από διάφορους αναθέτοντες φορείς με σκοπό την άσκηση δραστηριοτήτων κατά την έννοια των άρθρων 8 έως 14, σε επιχείρηση συνδεδεμένη με έναν από αυτούς τους αναθέτοντες φορείς[...].».

10.Επειδή, η ... αποτελεί συνδεδεμένη επιχείρηση της ... (Ν. 4533/2018), με την οποία εκδίδει ενοποιημένους ισολογισμούς (βλ. ετήσια έκθεση ΔΕΗ ΑΕ 2020 : «...Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο 1/1 – 31/12/2020 [...]Μετά τη λήξη της δέκατης ένατης χρήσης, από 1.1.2020 έως 31.12.2020, της ... ως ανώνυμης εταιρείας [...] υποβάλουμε για έγκριση, σύμφωνα με το Καταστατικό της Εταιρείας, τις Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση αυτή, με τα σχόλιά μας πάνω σε αυτές. Επίσης σας υποβάλλουμε για έγκριση και τις Λογιστικά Διαχωρισμένες Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσεως 2020 (παράρτημα Ι των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων) σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4001/2011 αρ. 141 και την εγκεκριμένη από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας μεθοδολογία Λογιστικού Διαχωρισμού. Οι εταιρείες του Ομίλου που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι οι εξής: «[...] «.....» ΚΑΙ «.....[...]».

11. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω ο επίδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016. Επομένως, νομίμως φέρεται προς εξέταση η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή στο 6ο κλιμάκιο της ΑΕΠΠ.

12. Επειδή η παρούσα διαδικασία διενεργείται εκτός της διαδικτυακής πύλης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., πλην, όμως για το εν λόγω ζήτημα δεν έχει υποβληθεί προσφυγή στο κρίσιμο στάδιο της δημοσίευσης της διακήρυξης.

13. Επειδή, ο προσφεύγων άσκησε την κρινόμενη προσφυγή του στην ΑΕΠΠ στις 9-04-2020 με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ώρα 12:46:59 κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 8 του ΠΔ 39/2017.

14. Επειδή, η κρινόμενη προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα δοθέντος ότι ο προσφεύγων έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης, κατά δήλωσή του, στις 31-03-2021, οπότε αυτή του κοινοποιήθηκε με τηλεομοιοτυπία και με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται

Αριθμός απόφασης: 960/2021

στο Παράρτημα Ι, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 του ΠΔ 39/2017 και της παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016.

15.Επειδή, στις 14-04-2021 ο αναθέτων φορέας προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής προς όλους τους ενδιαφερόμενους τρίτους με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 α του ΠΔ 39/2017.

16.Επειδή, με τις με αρ. 833 και 1223 Πράξεις της Προέδρου του βου Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε ο αναθέτων φορέας να υποβάλει τις απόψεις του επί του αιτήματος λήψης προσωρινών μέτρων και επί της υπό εξέταση προσφυγής.

17.Επειδή, ο αναθέτων φορέας απέστειλε στις 20-04-2021 τις απόψεις του στην ΑΕΠΠ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επί του αιτήματος της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής.

18. Επειδή σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 του Ν.4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ΠΔ 39/2017 προβλέπεται ότι: «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

19. Επειδή το άρθρο 362 παρ. 1 του Ν. 4412/2016 ως ισχύει ορίζει ότι: «1. Η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού. Σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται στην ΑΕΠΠ. Η προδικαστική προσφυγή περιέχει τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά της».

20. Επειδή το άρθρο 8 παρ. 4 του ΠΔ. 39/2017 ορίζει ότι : « 4. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.), η οποία πιστοποιείται από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Υποστήριξης του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου

Αριθμός απόφασης: 960/2021

Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ή σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στην ΑΕΠΠ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Ως ημερομηνία υποβολής της προσφυγής θεωρείται η ημερομηνία παραλαβής της από την ΑΕΠΠ μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή της προσφυγής, η ΑΕΠΠ ειδοποιεί ηλεκτρονικά τον προσφεύγοντα για την παραλαβή της προσφυγής και τον αριθμό πρωτοκόλλου αυτής.».

21.Επειδή, με τον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 ορίζεται: στο άρθρο 3 ότι: *«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: [...]11) «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή»: ηλεκτρονική υπογραφή που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 26·*

12) «εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή»: προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που δημιουργείται από εγκεκριμένη διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής και η οποία βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής:[...]», στο άρθρο 25 ότι : «2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή έχει νομική ισχύ ισοδύναμη με την ιδιόχειρη υπογραφή [...]», στο άρθρο 26 ότι : «Μία προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτήν κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων», στο άρθρο 27 ότι : «[...] 2. Εάν ένα κράτος μέλος απαιτεί προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό για τη χρήση μιας επιγραμμικής υπηρεσίας που προσφέρεται από φορέα του δημόσιου τομέα ή για λογαριασμό του, το εν λόγω κράτος μέλος αναγνωρίζει τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που βασίζονται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό και τις εγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπογραφές τουλάχιστον με τους μορφότυπους ή με τις μεθόδους που καθορίζονται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 5» και στο άρθρο 29 ότι: «1. Οι εγκεκριμένες διατάξεις δημιουργίας ηλεκτρονικής

Αριθμός απόφασης: 960/2021

υπογραφής πληρούν τις απαιτήσεις του παραρτήματος II [...]. Σύμφωνα δε με το Παράρτημα II «1. Οι εγκεκριμένες διατάξεις δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής διασφαλίζουν, με τα κατάλληλα τεχνικά και διαδικαστικά μέσα, τουλάχιστον ότι: α) διασφαλίζεται ευλόγως η εμπιστευτικότητα των δεδομένων δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία της ηλεκτρονικής υπογραφής· β) τα δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία της ηλεκτρονικής υπογραφής μπορούν να προκύψουν στην πράξη μία μόνο φορά· γ) τα δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής δεν μπορούν, με εύλογη βεβαιότητα, να είναι παράγωγα και ότι η ηλεκτρονική υπογραφή προστατεύεται με τρόπο αξιόπιστο από πλαστογραφία με τη χρήση της τρέχουσας τεχνολογίας· δ) τα δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής μπορούν να προστατεύονται κατά τρόπο αξιόπιστο από τον νόμιμο υπογράφοντα έναντι της χρησιμοποίησης τους από τρίτους. 2. Οι εγκεκριμένες διατάξεις δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής δεν μεταβάλλουν τα προς υπογραφή δεδομένα ούτε εμποδίζουν την υποβολή των δεδομένων αυτών στον υπογράφοντα πριν από την υπογραφή. 3. Η δημιουργία ή η διαχείριση των δεδομένων δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής εκ μέρους του υπογράφοντος μπορεί να πραγματοποιείται μόνο από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών εμπιστοσύνης. 4. Με την επιφύλαξη του σημείου 1 στοιχείο δ), οι εγκεκριμένοι πάροχοι υπηρεσιών εμπιστοσύνης που διαχειρίζονται δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής εκ μέρους του υπογράφοντος μπορούν να αναπαράγουν τα δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής μόνο για λόγους δημιουργίας εφεδρικών αντιγράφων, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η ασφάλεια των αναπαραγόμενων δεδομένων είναι στο ίδιο επίπεδο με αυτό της ασφάλειας των πρωτοτύπων· β) ο αριθμός των αναπαραγόμενων συνόλων δεδομένων δεν υπερβαίνει τον ελάχιστο αριθμό που απαιτείται για να εξασφαλιστεί η συνέχιση της υπηρεσίας».

Επειδή με τον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 καθορίζονται οι απαιτήσεις ασφάλειας για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και το πλαίσιο εποπτείας των παρόχων τους. Κατά τα οριζόμενα στον ως άνω

Αριθμός απόφασης: 960/2021

Κανονισμό, η ψηφιακή υπογραφή εκδίδεται από εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης, οι οποίοι με τη χορήγησή της εγγυώνται για τα στοιχεία του κατόχου της και επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής. Με τη χρήση της προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σκοπός είναι να επιτυγχάνεται η ταυτοποίηση του υπογράφοντος, δηλαδή η σύνδεση της ηλεκτρονικής συναλλαγής με το φυσικό πρόσωπο που υπογράφει, η εγγύηση της γνησιότητας των ψηφιακών δεδομένων και η δέσμευση του υπογράφοντος ως προς την ηλεκτρονική συναλλαγή, δηλαδή ο υπογράφων να μη μπορεί να αρνηθεί την συμβολή του στην εν λόγω συναλλαγή.

22. Επειδή με βάση το Άρθρο 22 του Ν. 4412/2016 «Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες» (άρθρο 22 παράγραφοι 1- 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ορίζεται ότι: «1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36, όλες οι επικοινωνίες, καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών δυνάμει του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ιδίως η ηλεκτρονική υποβολή, εκτελούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου, των άρθρων 36 και 37 και του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α'. Τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς προσιτά και διαλειτουργικά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο, οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. κατά τη διαδικασία υποβολής στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν λόγω του ειδικού χαρακτήρα της σύμβασης, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε συγκεκριμένα εργαλεία, συσκευές ή μορφότυπους αρχείων που δεν διατίθενται γενικά ή δεν υποστηρίζονται από γενικά διαθέσιμες εφαρμογές,

β) όταν οι εφαρμογές που υποστηρίζουν μορφότυπους αρχείων κατάλληλους για την περιγραφή των προσφορών, χρησιμοποιούν μορφότυπους αρχείων που δεν μπορούν να υποστούν επεξεργασία από οποιαδήποτε άλλη ανοιχτή ή γενικά διαθέσιμη εφαρμογή ή υπόκεινται σε

Αριθμός απόφασης: 960/2021

σχήμα αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης και δεν μπορούν να διατεθούν για μεταφόρτωση ή εξ αποστάσεως χρήση από την αναθέτουσα αρχή,

γ) όταν η χρήση του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. θα απαιτούσε ειδικό εξοπλισμό γραφείου, ο οποίος δεν διατίθεται γενικά στις αναθέτουσες αρχές,

δ) όταν τα έγγραφα της σύμβασης απαιτούν την υποβολή υλικών ή υπό κλίμακα προπλασμάτων τα οποία δεν είναι δυνατόν να διαβιβασθούν μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

Όσον αφορά τις επικοινωνίες για τις οποίες δεν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο, η επικοινωνία γίνεται με το ταχυδρομείο ή με άλλο κατάλληλο μέσο ή με συνδυασμό ταχυδρομικών ή άλλων καταλλήλων μέσων και ηλεκτρονικών μέσων [...].».

23. Επειδή, σύμφωνα με τον Ν.4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 184/23.09.2020) προβλέπεται ότι: «[...] Άρθρο 2 Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος νοούνται ως: [...] 2. Αρχή Πιστοποίησης: η οντότητα που είναι αρμόδια για την τεχνική διαχείριση των πιστοποιητικών ηλεκτρονικής υπογραφής ή ηλεκτρονικής σφραγίδας ή ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας για ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους [...] 6. Αυθεντικοποίηση: ηλεκτρονική διαδικασία επαλήθευσης/επιβεβαίωσης ταυτότητας και των τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών φυσικού ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, που βασίζεται σε χορηγηθέντα διαπιστευτήρια [...] 8. Δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής: μοναδικά δεδομένα που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφο για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής [...] 14. Διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής: διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής [...] 17. Εγκεκριμένη διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής: διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής που πληροί τις απαιτήσεις του Παραρτήματος II του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 [...] 20. Εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή: προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που δημιουργείται από εγκεκριμένη διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής και η οποία βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής [...] 24.

Αριθμός απόφασης: 960/2021

Εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής: πιστοποιητικό ηλεκτρονικών υπογραφών που εκδίδεται από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών εμπιστοσύνης και πληροί τις οριζόμενες στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 απαιτήσεις [...] 27. Επικύρωση ηλεκτρονικής υπογραφής ή σφραγίδας: η διαδικασία ελέγχου και επιβεβαίωσης ότι μια ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα είναι έγκυρη [...] 35. Ηλεκτρονική υπογραφή: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για να υπογράψει [...] 49. Προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή: ηλεκτρονική υπογραφή που πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα, γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτή, κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων [...] Άρθρο 15 Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα 1. Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες κατά την ηλεκτρονική διακίνησή τους [...] Άρθρο 50 Νομική ισχύς ηλεκτρονικών υπογραφών και σφραγίδων 1. Τα ηλεκτρονικά έγγραφα που εκδίδονται από νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υπογράφονται με την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του νόμιμου εκπροσώπου τους, και τίθεται σε αυτά η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα της περ. 27 του άρθρου 3 του Κανονισμού eIDAS, όπου η τελευταία απαιτείται. Στα ως άνω έγγραφα η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του νόμιμου εκπροσώπου και η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα επέχουν θέση ιδιόχειρης υπογραφής και πρωτότυπης σφραγίδας αντίστοιχα [...] Άρθρο 58 Αρχή Πιστοποίησης του Ελληνικού Δημοσίου [...] 4. Ο Κανονισμός Πιστοποίησης της Α.Π.Ε.Δ. καθορίζει τους

Αριθμός απόφασης: 960/2021

όρους για την παροχή υπηρεσιών εμπιστοσύνης, ορίζει ποιες υπηρεσίες εμπιστοσύνης (εγκεκριμένες ή μη) παρέχει η Α.Π.Ε.Δ. και ρυθμίζει κάθε θέμα που αφορά στην παροχή υπηρεσιών εμπιστοσύνης και τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο [...]Άρθρο 100 Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής - Επικύρωση των αντιγράφων Τροποποίηση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

24.Επειδή, στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 11 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α` 45) προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στις περιπτώσεις που ο νόμος απαιτεί βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, αρκεί η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του ενδιαφερομένου, εφόσον το έγγραφο διακινείται ηλεκτρονικά[...]Άρθρο 108 Καταργούμενες διατάξεις Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος καταργούνται οι κάτωθι διατάξεις: [...]15. Το π.δ. 150/2001 (Α` 150) [...]».

25.Επειδή η υπ' αριθμ. 56902/215/2-06-2017 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β` 1924) «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», ορίζει ρητά στο άρθρο 19 ότι: «1. Προδικαστικές Προσφυγές 1.1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος, οι Προδικαστικές Προσφυγές του Βιβλίου IV του ν.4412/2016, κατατίθενται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος, στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, επιλέγοντας κατά περίπτωση την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας το σχετικό έγγραφο σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο φέρει εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 8 [...]».

26.Περαιτέρω, στο άρθρο 8 παρ. 3 ορίζεται ότι: «3. Οι Οικονομικοί Φορείς υποβάλλουν μέσω του υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο

Αριθμός απόφασης: 960/2021

οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/EK (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και τις διατάξεις της παρούσας».

Τέλος, στο άρθρο 26 ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, η έναρξη σύναψης των οποίων, σύμφωνα με τα αρ. 61 και 120 του ν. 4412/2016 αντίστοιχα, λαμβάνει χώρα μετά τη δημοσίευση της παρούσας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

27.Επειδή έχει κριθεί (βλ. Ελ. Συν 1739/2016 Μείζων Σύνοψη) ότι:

α) ως «ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται ένα σύνολο δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας, ενώ ως «ψηφιακή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται εκείνη που συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα και είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του, έχει δημιουργηθεί με μέσα που ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται, με τρόπο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί επακόλουθη αλλοίωση των δεδομένων, β) για τη δημιουργία ψηφιακής υπογραφής απαιτείται ο υπογράφων να κατέχει διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των «δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής», για την επαλήθευση των οποίων απαιτείται η χρήση των «δεδομένων επαλήθευσης υπογραφής» (κώδικες ή δημόσια κρυπτογραφικά κλειδιά) και η έκδοση ηλεκτρονικής Βεβαίωσης, ήτοι ψηφιακού πιστοποιητικού που συνδέει μονοσήμαντα τα «δεδομένα επαλήθευσης μιας υπογραφής» (ή δημόσιο κλειδί) με ένα συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο και επιβεβαιώνει την ταυτότητα του, εξασφαλίζει τη γνησιότητα του υπογραφόμενου κατ' αυτόν τον τρόπο εγγράφου, την ακεραιότητα του, την εμπιστευτικότητα και τη μη αποποίηση της ευθύνης του υπογράφοντος, γ) η ψηφιακή υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, ήτοι ηλεκτρονική βεβαίωση που εκδίδεται από «πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης» και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής, ήτοι από διάταξη που διασφαλίζει, αφενός ότι τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιήθηκαν είναι κατ' ουσίαν μοναδικά και απόρρητα και δεν μπορούν με εύλογη βεβαιότητα να αντληθούν

Αριθμός απόφασης: 960/2021

από αλλού, ενώ προστατεύονται αποτελεσματικά από το νομίμως υπογράφοντα κατά της χρησιμοποίησης τους από τρίτους και αφετέρου ότι η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής, τόσο κατά το ουσιαστικό όσο και κατά το δικονομικό δίκαιο, ενώ συνιστά μέθοδο απόδειξης της γνησιότητας του ηλεκτρονικού εγγράφου. Επομένως, τα ηλεκτρονικά έγγραφα που φέρουν ασφαλή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή εξομοιώνονται, από πλευράς έννομων συνεπειών, πλήρως, με τα ιδιοχειρώς υπογεγραμμένα έγγραφα και αναπτύσσουν αυξημένη αποδεικτική δύναμη (άρθρο 445 ΚΠολΔ) και, εφόσον η γνησιότητα του περιεχομένου τους δεν αμφισβητείται, αποτελούν πλήρη απόδειξη ότι η δήλωση που περιέχουν προέρχεται από τον ψηφιακώς υπογράφοντα δ) τα πιστοποιητικά δημιουργίας ψηφιακής υπογραφής που έχουν εκδοθεί από φορέα παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης εγκατεστημένο σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους καλυπτόμενους από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ηλεκτρονική υπογραφή τομείς, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες πιστοποίησης, που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, τα δε προϊόντα ψηφιακής υπογραφής, τα οποία συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τα αντίστοιχα προϊόντα ψηφιακής υπογραφής, τα οποία προέρχονται από την Ελλάδα, ε) ηλεκτρονικό έγγραφο είναι το σύνολο των δεδομένων, τα οποία, αφού εγγραφούν στο μαγνητικό δίσκο ενός Η/γ, αποτυπώνονται στη συνέχεια, κατά τρόπο αναγνώσιμο από τον άνθρωπο, στην οθόνη του Η/Υ ή εκτυπώνονται στον προσαρτημένο εκτυπωτή (print - out) και αποτελούν απεικόνιση της εγγραφής που έχει καταχωρηθεί στη μαγνητική επιφάνεια του σκληρού δίσκου του Η/Υ.

28. Επειδή, με το άρθρο 26 περ. γ του ν. 1599/1986 «Σχέσεις Κράτους – Πολίτη κλπ διοικητικές διατάξεις» (Φ. Α' 75) καταργήθηκε το ν.δ 105/1969 «Περί ατομικής ευθύνης του δηλούντος ή βεβαιούντος» και η παρ. 1 του άρθρου 8 του νόμου αυτού (1599/1986) όρισε ότι: «Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6, μπορεί να αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου ...».

Αριθμός απόφασης: 960/2021

29. Επειδή από τη σαφή γραμματική διατύπωση της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 που αναφέρεται σε υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου προκύπτει με σαφήνεια και χωρίς αμφιβολία ότι την υπεύθυνη δήλωση πρέπει να την υπογράψει ο ίδιος ο δηλών και δεν επιτρέπεται η υπογραφή της από τρίτα πρόσωπα που είναι εφοδιασμένα με ειδικό ή γενικό πληρεξούσιο. Τούτο προκύπτει, πέρα από τη σαφή γραμματική διατύπωση της διάταξης αυτής και από το σκοπό του νόμου που συνίσταται στη διευκόλυνση του διοικούμενου από τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και στην ταχύτερη διεκπεραίωση των υποθέσεων του με την ανάληψη όμως της ποινικής ευθύνης για τυχόν ανακρίβεια του περιεχομένου της δήλωσης (άρθρ. 22 παρ. 6 ν. 1599/1986).

30. Επειδή κατά τα ως άνω η ψηφιακή υπογραφή συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα και αφετέρου η προσήκουσα υπογραφή του υποβάλλοντος την προσφυγή αποτελούν ουσιώδες στοιχείο αυτής και επιβάλλεται να είναι συμπληρωμένο ώστε η δήλωση να είναι έγκυρη (ΔεΦ Αθ (Ασφ) 93/2013, ΣτΕ 2017/2010, ΕΑ ΣτΕ 234/2010, πρβλ. ΕΑ 736/2009, 938/2007).

31. Επειδή, για το νομικό ζήτημα της ανυπαρξίας ή πιστοποιημένης εγκυρότητας ψηφιακής υπογραφής που τίθεται από συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς σε έγγραφα της διαγωνιστικής διαδικασίας, ιδίως επί Προδικαστικών Προσφυγών-Παρεμβάσεων, υπό την ισχύ του νέου ενοποιημένου νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, ήτοι του Ν. 4412/2016, η ΑΕΠΠ έχει κρίνει ότι απορρίπτεται ως απαράδεκτη προδικαστική προσφυγή που δε φέρει ηλεκτρονική υπογραφή (ΑΕΠΠ, Α255/2020, 652/2018, Α481/2018, 152/2018, 182/2017, 142/2017).

32. Επειδή από το σύνολο της κείμενης νομοθεσίας καθίσταται σαφές ότι: α) η ψηφιακή υπογραφή στοχεύει στην αντικατάσταση της φυσικής υπογραφής παρέχοντας παράλληλα και τα εχέγγυα γνησιότητά της, ήτοι ταυτίζεται με την πρωτότυπη ιδιόγραφη υπογραφή, που φέρει θεώρηση γνησίου της, και β) συνιστά ουσιώδη τύπο, δεδομένης της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαδικασίας υποβολής της προσφυγής, η παράλειψη του οποίου δεν δύναται να θεραπευθεί.

Αριθμός απόφασης: 960/2021

33.Επειδή, το τυποποιημένο έντυπο της προσφυγής (παρ. 13) περιέχει, μεταξύ άλλων, υπεύθυνη δήλωση με το κάτωθι λεκτικό «Δηλώνω υπεύθυνα ότι όλα τα στοιχεία και όλες οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα Προσφυγή καθώς και όλα τα επισυνημμένα έγγραφα είναι αληθή και ορθά».

34.Επειδή, ακόμη και με την Απόφαση Π1/2390/21-10-2013 (ΦΕΚ Α' 120) και δη το άρθρο 12 (παρ. 1), που είχε εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση καταργηθέντων ήδη με το άρθρο 377 του Ν. 4412/2016 άρθρων του Ν. 4155/2013, αναφερόταν ότι «Ο οικονομικός φορέας υποβάλλει τις ενστάσεις - προσφυγές ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία και την περίπτωση β της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν. 4155/2013, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα του Συστήματος και επισυνάπτοντας το σχετικό έγγραφο σε μορφή αρχείου τύπου, pdf το οποίο φέρει ψηφιακή υπογραφή. Σε περίπτωση που το εν λόγω έγγραφο δεν φέρει ψηφιακή υπογραφή ο οικονομικός φορέας το υποβάλλει και σε έντυπη μορφή (πρωτότυπο) εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή. Σε περίπτωση αποστολής με ταχυδρομείο ως ημερομηνία αποστολής λογίζεται η ημερομηνία που φέρει η σφραγίδα του ταχυδρομείου...». Ωστόσο, ήδη από την έναρξη ισχύος του Ν.4412/2016 (βλ. άρθρο 377) δεν είναι νόμιμη η ηλεκτρονική υποβολή προδικαστικής προσφυγής που δεν φέρει ψηφιακή υπογραφή (βλ. ΑΕΠΠ 142/2017).

35.Επειδή ψηφιοποίηση ονομάζεται η διαδικασία μετατροπής στοιχείων όπως έγγραφου, κείμενου, εικόνας, αντικείμενου ή σήματος από αναλογική σε ψηφιακή μορφή για την εισαγωγή τους στον υπολογιστή, ώστε να μπορέσουν να αποθηκευτούν και να γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας από τον χρήστη. Οι δε συσκευές που χρησιμοποιούνται για την ψηφιοποίηση είναι οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και οι σαρωτές (scanner).

36.Επειδή έτι η ψηφιοποιημένη ιδιόχειρη υπογραφή συνιστά αντίγραφο της πρωτότυπης ιδιόχειρης υπογραφής και δεν έχει την ίδια ισχύ με την ψηφιακή ή/και την ιδιόχειρη.

37.Επειδή, η κρινόμενη προσφυγή, υποβλήθηκε με (ψηφιοποιημένη) ιδιόχειρη υπογραφή του νομίμου εκπροσώπου του οικονομικού φορέα κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας με μήνυμα

Αριθμός απόφασης: 960/2021

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ. Επομένως, επί τη βάσει των ανωτέρω σκέψεων, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, καθώς δεν φέρει την απαιτούμενη από το νόμο ψηφιακή υπογραφή.

38. Επειδή, εν προκειμένω, σύμφωνα με τα ως άνω διαλαμβανόμενα, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή είναι απορριπτέα απαράδεκτη.

39. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

40. Επειδή, ύστερα από τη σκέψη 30 πρέπει να καταπέσει το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων (άρθρο 363 παρ.5 Ν.4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου ποσού δύο χιλιάδων τετρακοσίων σαράντα (2.440,00) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 19 Μαΐου 2021 και εκδόθηκε την 25 Μαΐου 2021 στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος
ΕΙΡΗΝΗ ΑΨΟΚΑΡΔΟΥ

Ο Γραμματέας
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΜΙΡΤΖΗΟΓΛΟΥ
α/α ΗΛΙΑΣ ΣΤΡΕΠΕΛΙΑΣ